

posveta se je zaključil z referatom o Trstu: prof. dr. Marta Verginella z Univerze v Ljubljani je razpravljala o odnosu tega mesta do Francozov in Ilirskih provinc, doc. dr. Aleksej Kalc z Univerze na Primorskem pa o demografskih spremembah v Trstu v Napoleonovem času.

Drugi dan se je posvet preselil v prostore Slovenskega znanstvenega inštituta na Seilerstätte 2, kjer je predavatelje uvedel in moderiral prof. dr. Ernst Bruckmüller z Univerze na Dunaju. Kot prvi je nastopil dr. Edi Miloš z Univerze v Splitu z referatom, naslovljenim Honoré de Balzac in Hrvati. Sledila je dr. Marija Klobčar z jezikoslovnega inštituta Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, ki je poročala o zaznavanju Francozov v slovenski ljudski pesmi. Prof. dr. Marko Štuhec z Univerze v Ljubljani je predaval o rabi francoskega jezika pri kranjskem plemstvu v 18. stoletju, prof. dr. Ludwig Karničar z graške univerze pa na temo Ilirske province in prva univerzitetna stolica za slovenščino v Gradcu. Zadnja dva referata sta prispevala dr. Theodor Domej iz Celovca, ki je predaval o etničnem oziroma narodnem poimenovanju za Slovence na začetku 19. stoletja, in doc. dr. Vincenc Rajšp, ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju, ki je v sliki in besedi prikazal avstrijske zemljevide mejnih območij med Alpami in Jadranom od srede 18. stoletja do leta 1813. Na posvetu je poleg temeljnih, večinoma že poznanih vidikov obravnavanega obdobja prišla na dan tudi vrsta novih elementov, ki so sad novejših študij in ki dopolnjujejo sliko dogajanj. Izkazalo pa se je tudi, da ne manjka vprašanj, ki še vedno čakajo na bolj poglobljene zgodovinske obravnave, tako področju politične, predvsem pa kulturne, gospodarske in družbene zgodovine. Posvet je potekal v tvornem in prijetnem vzdušju, čemur je nedvomno prispevala vzorna organizacija Slovenskega znanstvenega inštituta.

TEORIJA IN PRAKSA: O SOCIOLOŠKEM
RAZGRINJANJU ŽIVLJENJA V PROSTORU IN ČASU
(tematska številka, let. 47, 2–3/2010)

in

LIVING SPACE AND INTERCULTURAL RELATIONS
IN LOCAL AND GLOBAL CONTEXT: Research in
Slovene Istria and beyond. One day scientific meeting.
Koper, 29. maj 2010

Letos obeležujemo 50 let institucionaliziranega delovanja sociologije na Slovenskem, obenem pa tudi znanstvenoraziskovalnega in pedagoškega delovanja zaslužnega profesorja Univerze v Ljubljani (UL) in akademika dr. Zdravka Mlinarja. Ob tej priložnosti je izšla tematska številka revije Teorija in praksa, ki se posveča obema jubilentoma, kar je tudi pričakovano.

Ko je govora o sociologiji na Slovenskem, namreč nikakor ne moremo mimo prof. Zdravka Mlinarja. Prof. Mlinar je eden ključnih utemeljiteljev razvoja moderne sociologije v Sloveniji in Jugoslaviji kot tudi v mednarodnem merilu. Med drugim je zasnoval sociološko preučevanje družbeno-prostorskih sprememb, in sicer najprej na lokalni ravni z vidika urbane sociologije oziroma sociologije lokalnih skupnosti, postopoma pa je izgrajeval tudi bolj celovito razlago teh sprememb, ki jih je predstavil v svojih izvornih teoretskih konceptualizacijah in empiričnih raziskavah. Njegova bibliografija obsega prek štiristo enot, med katerimi je potrebno posebej izpostaviti delo *Developmental logic of social systems* (1978), ki ga je napisal skupaj s Henryjem Teunejem in ga med splošna teoretična dela o družbenih spremembah uvršča tudi Encyclopaedia Britannica. Sicer pa prof. Mlinar v svojih delih preučuje predvsem družbeno-prostorske spremembe na mikro- in makrosociološki ravni kot enotnost nasprotij procesov osamosvajanja in povezovanja. Pri tem se osredotoča na družbeno-prostorsko preobrazbo pod vplivom tehnoloških in političnih sprememb v evropskem in svetovnem merilu, pri čemer nakazuje perspektivo individualizacije in globalizacije. Ko omenjamo proces globalizacije, je potrebno izpostaviti, da se z njegovim zgodnjim obravnavanjem uvršča med pionirje sociološke obravnave tega pojva. Poleg tega je kot prvi v mednarodnem merilu zasnoval prostorsko sociologijo in jo uvedel kot predmetno področje študija in raziskovanja.

Tematska številka revije Teorija in praksa je v grobem razdeljena na tri dele. In sicer najprej Anton Grizold kot glavni urednik in dekan Fakultete za družbene vede UL v uvodniku na kratko predstavi institucionalno zgodovino sociologije ter vlogo prof. Mlinarja, ki jo je imel pri tem. Sledi urednikov intervju s prof. Zdravkom Mlinarjem, ki je usmerjen na dva sklopa vprašanj. In sicer vprašanja v zvezi z njegovo knjigo *Prostorsko-časovna organizacija bivanja*, ki je izšla ob koncu leta 2008 kot prva v okviru trilogije z naslovom *Življenjsko okolje v globalni in informacijski dobi*. Drugi sklop vprašanj pa je namenjen sociologiji na Slovenskem ob 50-letnici njenega institucionalnega delovanja.

Drugi del revije, ki ga je uredil Drago Kos, vsebuje 19 razprav tujih in domačih avtorjev, katerih izhodišče je že omenjena knjiga, in so bile predstavljene na dveh okroglih mizah, in sicer na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ter na Fakulteti za humanistične študije UP.

V tretjem delu revije je objavljenih 16 znanstvenih člankov domačih in tujih avtorjev, ki se navezujejo na celotno raziskovalno delo in pisanje Zdravka Mlinarja. Skupni imenovalec člankov so prostor, bivanje, čas in globalizacija. Glede na to, da avtorji prihajajo iz različnih disciplin, gre za multidisciplinarni oziroma transdisciplinarni pogled na ključne "Mlinarjeve teme".

Pomembno mesto v raziskovalnem opusu prof. Mlinarja ima tudi slovenska obalna regija, ki jo je pričel

intenzivno preučevati v devetdesetih letih prejšnjega stoletja predvsem v sklopu *Razvojnega projekta Koper 2020*. Eden izmed pomembnejših rezultatov tega projekta je tudi že omenjena obširna monografija *Prostorsko-časovna organizacija bivanja* (2008), v kateri na primeru Obale preučuje dolgoročne trende sprememb v vsakdanjem ožjem in širšem življenjskem okolju, ki jih prinaša vse bolj intenzivna (upo)raba informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Prav ta raziskovalna vez prof. Mlinarja z obalno regijo je bila ključni povod, da sta Fakulteta za humanistične študije in Znanstveno-raziskovalno središče Koper Univerze na Primorskem skupaj z njim organizirala mednarodni znanstveni sestanek z naslovom *Medkulturni odnosi in bivalno okolje v kontekstu lokalno-globalnih procesov* – Raziskovanje v slovenski Istri in svetu.

Znanstveni sestanek je otvoril prof. Henry Teune s predavanjem, v katerem je izpostavil ključne vplive procesa globalizacije na kulturo. Nato je sledila prva sekcija z naslovom *Medkulturni odnosi v lokalno-globalnem kontekstu* (moderator Boštjan Bugarič), v kateri so bili obravnavani medkulturni odnosi v lokalno-globalnem kontekstu s posebnim poudarkom na učinkih migracijskih in globalizacijskih procesov. Pozornost je bila posvečena vprašanju kulturne heterogenosti (Karmen Medica, Emidio Sussi), medkulturnim stikom (Mateja Sedmak, Giuseppe Ieraci), modelom medkulturnega sobivanja (Ana Kralj) in učinkom vse večje kulturne, jezikovne, rasne pluralizacije na lokalni in globalni ravni (Raimondo Strassoldo). V tem smislu so bili na primeru slovenske Istre prevpraševani obstoječi modeli multikulturalizma in preverjane možnosti za vzpostavljanje resničnih interkulturnih in transkulturnih družb.

V sklopu druge sekcije z naslovom *Globalizacija in informatizacija bivalnega okolja* (moderatorica Ana Kralj) so udeleženci na primerih slovenske Istre kot tudi tujih izkušenj (ZDA in Rusija) interpretirali prostorsko-časovne spremembe organizacije družbenih dinamik v bivalnem okolju. Pri tem je bil poudarek na razmerju med bivalnim okoljem ter odpiranjem v svet (Zdravko Mlinar, Blaž Lenarčič, Boštjan Bugarič, Damon Rich), povečevanju raznovrstnosti in kombinacij povezovanja različnih institucij (Zorana Medarič, Jan Toshenko), ki presejajo dosedanje ločevanje notranje homogenih prostorskih enot posameznega mesta oziroma regije. V tem smislu je bila pozornost namenjena predvsem posameznikovega osamosvajanja od vnaprejšnje prostorsko-časovne določenosti ter odpiranj v svet, pri čemer prihaja do novih oblik povezovanja.

Blaž Lenarčič

PRVA ISTRSKA POKRAJINSKA RAZSTAVA-100 LET / PRIMA ESPOSIZIONE PROVINCIALE ISTRIANA-100 ANNI / PRVA ISTARSKA POKRAJINSKA IZLOŽBA-100 GODINA / ERSTE ISTRIANISCHE LANDESAUSSTELLUNG-100 JAHRE, a cura di Dean Krmac. Histria Editiones, serie Histria Documentum II. Koper-Capodistria, Società umanistica Histria, 2010, pp. 156.

CATALOGO GENERALE DELLA PRIMA ESPOSIZIONE PROVINCIALE ISTRIANA CAPODISTRIA, edizione anastatica, a cura di Ivan Marković e Peter Štoka. Koper-Capodistria, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja - Biblioteca centrale "Srečko Vilhar", 2010, pp. 158.

PRVA ISTRSKA POKRAJINSKA RAZSTAVA-100 LET / PRIMA ESPOSIZIONE PROVINCIALE ISTRIANA-100 ANNI / PRVA ISTARSKA POKRAJINSKA IZLOŽBA-100 GODINA / ERSTE ISTRIANISCHE LANDESAUSSTELLUNG-100 JAHRE, dokumentarni film in katalog fotografij / documentario e rassegna fotografica / dokumentarni film i katalog fotografija / Dokumentarfilm und Fotokatalog, a cura di Mojca Cerkvenik. Histria Editiones. Koper-Capodistria, Società umanistica Histria, 2010, durata 21 minuti.

Il centenario della Prima Esposizione Provinciale Istriana è stato foriero di alcuni interessanti progetti editoriali promossi dalle istituzioni e dalle associazioni della città di Capodistria. Proprio grazie all'anniversario, un avvenimento di quella portata – a lungo, purtroppo, dimenticato e misconosciuto dalla stragrande maggioranza della popolazione attuale –, è stato affrontato in termini scientifici proponendolo ad un pubblico che ha risposto molto bene. Chiaro segnale che in una parte della cittadinanza vi è un interesse a (ri)scoprire le pagine di un passato che per decenni è stato relegato nell'oblio. Le iniziative che di seguito recensiamo offrono innumerevoli informazioni nonché spunti di riflessione sul passato istriano e nella fattispecie sull'originale esposizione promossa in quella che nei tempi andati era definita l'"Atene dell'Istria", per gli ingegni che le sue istituzioni seppero forgiare nonché per l'elevata cultura umanistica e scientifica che seppero esprimere nel corso dei secoli.

Tra i progetti più interessanti spicca senz'altro il volume quadrilingue *Prva istrska pokrajinska razstava-100 let / Prima esposizione provinciale istriana-100 anni / Prva istarska pokrajinska izložba-100 godina / Erste istrianische Landesausstellung-100 jahre*. Il catalogo della mostra, curato da Dean Krmac, che costituisce il secondo numero della collana *Histria Documentum* della Società umanistica Histria di Capodistria, ha degnamente accompagnato l'omonima mostra fotografica, ospitata negli ambienti di palazzo Gravisi, sede della locale Comunità degli Italiani, e inaugurata il primo